

OM BENT SØRENSENS "SIRENENGESANG" (1998)

Af Per Nørgård

Bent Sørensen er en af de få komponister, som har skabt sig sin helt egen stil, en "sound" der ikke blot øjeblikkeligt kan identificeres som "sørensen'sk", men også *beskrives* genkendeligt: Egentlig angiver jo allerede værkstitlerne området for denne karakteristiske "sound", *Døende Haver, Englemusik, Forladte Kirkegårde*, eller – som her – *Sirenesang*. Hvis man imidlertid tror, at man, med dette signalement af en slags "åndestemmemusik", kan sætte lighedstegn mellem oplevelsens enkelhed og Bent Sørensens kompositionsteknik, må man tro om igen! Det både prægnant-direkte og nuancerede klangbillede er nemlig resultatet af et kompliceret samspil mellem en række, i grunden heterogene, stiltræk, der strækker sig fra mikrotoner og svæverytmer til pågående rytmeorgier ikke uden slægtskab til squaredansen...

En gennemgang af *Sirenengesang* giver nok et vist overblik over Sørensens repertoire af virkemidler; men man må ikke glemme at gåden forbliver urørt tilbage, trods denne analytiske strip-tease: Hvorledes formår komponisten at gennemføre sit alkymiske projekt (der altid synes at lykkes): At skabe en nærmest hypnotisk virkende énhed ud af mangfoldigheden?

Altså. Indledningsvis placeres lytteren i et musikalsk landskab præget af stor fjernhed: glidetoner - langsomme, eller i ryk – svage, til det uhorlige, eller pludseligt voldsomme og nære – ledsages af fint pulserende tonegentagelser, ofte i flere, samtidige tempi. Det tidløse, evighedsagtige præg (i overensstemmelse med titlens mytiske reference) kontrasteres af en ejendommelig "falmet" klaverfigur - rudimenter af en såkaldt Alberti-bas (der kan føre tanken hen på Hans Abrahamsens tilsvarende tidsspejling i kammerværket *Winternacht* fra 1978). Dette er dog et så kort intermezzo, at det næsten straks udviskes af fornyede glidetoner, efterhånden tilsat kæder af tone-repetitioner der vokser til, kortvarig, danse-ekstase.

Da det – som så ofte i Sørensens danseindslag - realiseres med strygeinstrumenter som primus motor, føres i hvert fald *mine* associationer hen til en anden folkelig fantasi: *Nøkken*. (Både Sirener og Nøkker har i øvrigt med vandets element at gøre: også det strømmende er et sørensen'sk stiltræk).

Brutalt-groteske basun-indslag bringer nu et mareridtsartet element ind i denne glideverden, som derved afslører sin basis i noget, der er alt andet end "lyrisk", "drømmende" – og ufarligt! Udtrykket nærmer sig herved panisk angst ("Panskræk" var tidligere et kendt begreb for naturvandrere, overvældet af skovens uudgrundelighed, eller havets, eller sletens...), og netop på denne grund får et lillebitte fragment af en blid klarinetmelodi en overvældende virkning henimod slutningen: som en fjern nynnen mødes det sart-intime med elementernes upersonlige trusler. Melodiens korte glissando-efterhæng er et originalt udtryk for alt menneskeskabts yderste skæbne: at viftes bort med vinden.

Måske er det denne sorg over ubønhørligheden, der er den dybeste stemningstone i Bent Sørensens univers?

Noter

Manuskript (4 sider, autograf, dateret d. 8/9 1998) til tale i forbindelse med tildelingen af Edition Wilhelm Hansens Komponistpris 1998.

Om værket *Sirenengesang* (1994) for kammerorkester skriver Bent Sørensen følgende værknote, der bringes her til orientering:

"Sirenengesang blev komponeret i foråret 1994, på bestilling fra AVANTI! Kammerorkester med støtte fra Nomus.

Musikken er ikke nogen romantisk refleksion over formodede sirenesange. Titlen er udtryk for en u håndgribelig forestilling, der har udmøntet sig i tætte kvarttoneforvrængede melodier og maniske, næsten fastfrosne tonerepetitioner. Til tider bliver musikken til

statiske skrig, til andre tider bliver der plads til små naive melodistumper. Til sidst i stykket dukker der et lille fragment fra 'Engle-duetten' i min *The Echoing Garden* op. Sirenen-
gesang er tilegnet Per Nørgård.”

Ikke tidligere publiceret.